

چکیده

تمیزکاری نقاشی‌های رنگ‌وروغن از مراحل اصلی عملیات حفاظت و مرمت این آثار است. برای تمیز کردن آلودگی‌ها و چرکی‌های مختلفی که بر روی سطح نقاشی‌ها وجود دارند و نیز زدودن ورنی‌های کهنه‌ای که بایستی از روی سطح آن‌ها برداشته شوند روش‌ها و مواد مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرند. استفاده از بعضی از این روش‌ها ممکن است برای خود آثار مخاطراتی به همراه داشته باشد، علاوه بر این که برخی از این مواد برای سلامت مرمتگران و حتی محیط زیست خطرناک هستند. از این رو یافتن روش‌ها و موادی که در عین تاثیرگذاری برای نقاشی‌ها کم‌خطر باشند، یک نیاز اساسی است. از سوی دیگر مواد طبیعی که در طب سنتی کاربرد داشته‌اند با توجه به این که در بسیاری از موارد برای سلامت انسان بی‌خطر هستند، در دسترس بوده و حتی در بسیاری از موارد استفاده از آن‌ها مقرون به صرفه است.

انزروت صمغی است که علاوه بر کاربردهای طبی، در هنرهای سنتی مانند نگارگری نیز به عنوان بست مورد استفاده قرار می‌گرفته و نیز برای پاک کردن اثر لکه‌های چربی از روی کاغذ توصیه می‌شده است.

گردوغبار، دوده و ورنی‌های کهنه عمده موادی هستند که نیاز به زدودن از سطح نقاشی‌ها دارند. آماده سازی یک ماده تمیزکننده با استفاده از عصاره صمغ انزروت برای زدودن این آلودگی‌ها می‌تواند پاسخگوی نیاز به ماده مناسب تمیزکننده باشد.

چگونگی استفاده از عصاره صمغ گیاه انزروت به عنوان تمیزکننده آلودگی‌های روی نقاشی رنگ‌وروغن روی پارچه و نیز تاثیرات ناشی از استفاده از این ماده، در این پروژه بر روی نمونه‌ی موردی و نمونه‌های ساخته شده که پیرسازی زودرس بر روی آنها انجام شده است بررسی شد. بر اساس بررسی‌ها و آزمایش‌های انجام شده در این پژوهش محلول هیدروآلکلی انزروت برای زدودن گردوغبار و دوده از سطح لایه‌های رنگ‌وروغن مناسب است ولی عصاره این ماده قادر به زدودن ورنی‌های ماستیک، دامار و روغن بزرک نبود. همچنین استحکام بخشی لایه‌های آسیب دیده رنگ‌وروغن در حین عملیات تمیزکاری با این ماده ممکن نیست.

کلیدواژه‌ها: انزروت، تمیزکاری، رنگ و روغن، چرکی، گردوغبار، دوده، آلودگی، ورنی قدیمی.